

Пронін С. В.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні,
спеціальність 051 «Економіка», гр. УП-24м

Глевацька Н. М.

канд. екон. наук., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЗАЙНЯТОСТІ ЯК ЧИННИК УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В умовах повномасштабної війни, розв'язаної Російською Федерацією проти України, проблема збереження та відновлення людського потенціалу набула стратегічного значення. Руйнування підприємств, вимушене переміщення населення, втрата робочих місць і скорочення економічної активності спричинили суттєві зміни у структурі зайнятості, особливо на регіональному рівні. В цих обставинах діяльність Державної служби зайнятості стала одним із ключових інструментів державної політики соціально-економічної стабілізації, спрямованої на підтримку працездатного населення, стимулювання самозайнятості та професійної адаптації внутрішньо переміщених осіб і ветеранів. Інституційно-інноваційний підхід до функціонування служби забезпечує перехід від адміністративно-облікової моделі до гнучкої сервісно-аналітичної системи управління, що відповідає викликам воєнного часу та формує передумови для відновлення регіональної економіки через розвиток людського капіталу.

Метою дослідження є обґрунтування ролі державної служби зайнятості як ключового інституту управління людським потенціалом у воєнний період на основі інституційно-інноваційного підходу, а також аналіз тенденцій ринку праці Кіровоградської області у 2020–2024 роках з позицій її адаптації до умов війни та післявоєнного відновлення.

Динаміка показників зайнятості у Кіровоградській області свідчить про суттєве скорочення кількості зареєстрованих безробітних із 48,1 тис. осіб у 2020 р. до 13,6 тис. у 2024 р., що супроводжується зменшенням кількості працевлаштованих з 12,8 тис. до 4,1 тис. осіб. (рис.1) [1]. Водночас зростає потреба підприємств у кадрах, що відображає **кадровий дефіцит і структурні диспропорції** ринку праці.

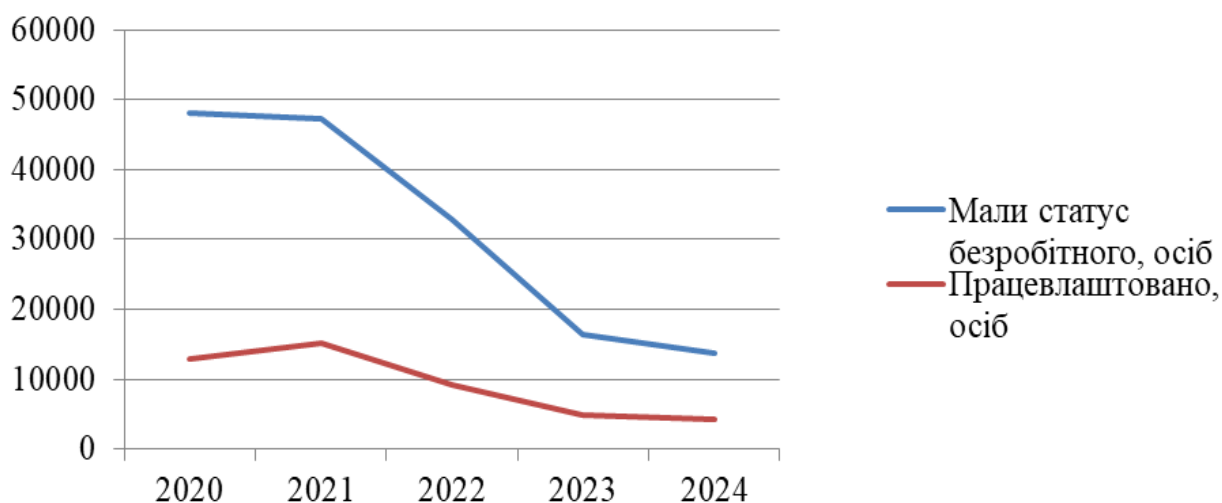

Рисунок 1 – Динаміка безробіття та працевлаштування у Кіровоградській області (2020–2024 рр.)

Джерело: складено автором з використанням даних [1].

У цих умовах Державна служба зайнятості виконує не лише функцію посередника, а й **системного координатора** політики зайнятості — завдяки цифровізації послуг, створенню електронних платформ, аналітичному моніторингу вакансій, співпраці з громадами й роботодавцями [2; 3]. Це дало змогу підтримати зайнятість населення навіть у період воєнних ризиків та сприяти розвитку самозайнятості через програми мікрогрантів. Таким чином, реалізація інституційно-інноваційного підходу сприяє підвищенню адаптивності регіональної економіки й формуванню нової якості людського капіталу.

У період 2020–2024 рр. діяльність Державної служби зайнятості України трансформувалася під впливом війни, спричиненої збройною агресією Російської Федерації, що зумовило докорінну перебудову ринку праці, міграційних потоків і форм соціальної підтримки населення. У цих умовах Служба виступила не лише посередником між роботодавцями та шукачами роботи, а й ключовим інститутом державного управління людським потенціалом, орієнтованим на збереження трудових ресурсів, підтримку самозайнятості та реінтеграцію внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в економічне життя країни [4].

В основі сучасної моделі розвитку Державної служби зайнятості лежить інституційно-інноваційний підхід, що передбачає переорієнтацію від обліково-допомогової функції до сервісно-аналітичної, у межах якої пріоритетом стає формування гнучкої системи цифрових сервісів, аналітичного моніторингу та партнерських форматів взаємодії з громадами, навчальними закладами й роботодавцями [4]. Завдяки цифровізації — упровадженню електронних кабінетів шукачів і роботодавців, дистанційному консультуванню, розвитку онлайн-платформи професійного навчання — служба забезпечила безперервність соціальних послуг навіть у прифронтових регіонах, що підтверджує її адаптивність і суспільну стійкість.

На прикладі Кіровоградської області реалізація цього підходу проявляється в активному розвитку партнерства з територіальними громадами, проведенні ярмарків вакансій, тренінгів і консультацій для ветеранів, ВПО та жінок, що повертаються на ринок праці. У межах аналітичного напрямку формується база прогнозування кадрів, яка дає змогу своєчасно реагувати на зміни попиту на робочу силу та спрямовувати освітні ресурси на перекваліфікацію громадян відповідно до потреб воєнної та відновної економіки.

Отже, державна служба зайнятості у воєнний період виконує подвійну функцію — інструмента соціального захисту та каталізатора відновлення людського капіталу. Її ефективність визначається рівнем цифрової інтеграції, соціальної орієнтованості та здатністю координувати взаємодію між державою, бізнесом і громадянським суспільством. Подальший розвиток служби потребує розширення аналітичної бази, інвестицій у цифрові технології та підсилення партнерських мереж на регіональному рівні.

Література:

1. Державна служба зайнятості. Кіровоградський обласний центр зайнятості. URL: <https://kid.dcz.gov.ua> (дата звернення: 30.10.2025).
2. Державна служба зайнятості України. Про службу. URL: <https://www.dcz.gov.ua/storinka/pro-sluzhbu> (дата звернення: 30.10.2025).
3. Про зайнятість населення: Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення: 30.10.2025).
4. Комплексний аналіз діяльності Державної служби зайнятості на національному, обласному і місцевому рівнях (на прикладі Донецької, Луганської та Запорізької областей) / Програма розвитку ООН в Україні (UN RPP). Київ: ПРООН, 2021. 150 с. URL: <https://www.ua.undp.org> (дата звернення: 30.10.2025).